

Drømmer som brast

JOSEF-FORTELLINGER FRA VÅR TID

FOLLOW
YOUR
DREAMS
CANCELLED

Global uke

Drømmer som brast

JOSEF-FORTELLINGER FRA VÅR TID

Utgitt av Norges Kristne Råd i forbindelse med Global uke mot moderne slaveri 2016 og 2017.

Mer informasjon finner du på www.globaluke.no. Støttet av Norad.

Forsidefoto: Chris Devers

Knut Refsdal
Generalsekretær,
Norges Kristne Råd

Forord

Fortellingen om Josef i Det gamle testamentet er en fortelling mange har hatt et forhold til fra de var ganske små. Selv husker jeg denne fortellingen fra søndagsskolen. Det var ikke vanskelig å leve seg inn i Josefs skjebne: Solgt av brødrene sine, ført bort til et fremmed land, der han først opplevde vanskeligheter, blant annet i Potifars hus, før det gikk ham godt og han til slutt kunne forenes med faren og brødrene.

Da kirkene i Norge, i regi av Norges Kristne Råd, startet planleggingen av «Global Uke mot moderne slaveri», kom Josef-fortellingen raskt på banen. Den inneholder mange av de samme elementene som preger vår tids slaveri: Salg av mennesker,

fremmed land, fattigdom, sårbarhet, urettferdighet, diskriminering, grådighet, egoisme, seksuelt misbruk og misbruk av makt for å nevne noen. Med utgangspunkt i Josef-fortellingen har vi samlet personlige betraktninger over Josef-fortellingen fra mennesker med ulik bakgrunn. Tekstbidragene er ment å belyse moderne slaveri fra forskjellige vinkler og inspirere til engasjement.

Resultatet foreligger i dette heftet.

Moderne slaveri er en av vår tids største globale tragedier og utgjør alvorlige brudd på grunnleggende menneskerettigheter. FN har i mange år operert med tallet 27 millioner ofre for slaveri eller slavelignende forhold. Andre, som

Global Slavery Index, opererer med 46 millioner. Det er flest kvinner og jenter som blir ofre, men også mange menn og gutter. Virksomheten foregår ofte i det skjulte, derfor er mørketallene store. Menneskehandel og slaveri forekommer også i økende grad i Norge. Vi ser jevnlig medieoppslag om underbetalte, overarbeidede eller på andre måter utnyttede arbeidstakere på norsk jord. Kvinner i sex-handelen lever på siden av samfunnet under trusler, vold og overvåking fra bakpersoner. Årlig identifiserer politiet 300 ofre for menneskehandel, men her er det enighet om at tallene i virkeligheten er langt høyere.

Dette angår oss! Dette er våre medmennesker.

Det gikk bra med Josef til slutt. Det gjør det dessverre ikke med alle. Likevel: Det nytter å bry seg. Vi har makt til å påvirke som våkne samfunnsborgere og bevisste forbrukere. Det første vi kan gjøre, er å la oss berøre og engasjere – og utfordre til nestekjærlig handling.

Vi håper heftet kan brukes i ulike sammenhenger - som inspirasjon til forkynnelse, som utgangspunkt for samtaler i konfirmantundervisning og grupper og som bidrag til personlig refleksjon.

Fortellingen om Josef er gjengitt bakerst i dette heftet. Les gjerne gjennom den først, før du tar for deg de ulike tekstbidragene.

Kjell Ingolf Ropstad,
Stortingspolitiker (KrF) og
medlem av justiskomiteén

Nedgradert

Historien om Josef var en av de historiene som gjorde sterkt inntrykk på meg på søndagsskolen. Jeg husker fortsatt flanellograf-bildet av yndlingssønnen til Jakob, som ble oppfattet av brødrene som en som var bedre enn alle andre.

Jeg kjente på urettferdigheten da Josef ble kastet i brønnen og derfra solgt til Egypt som slave, mens brødrene lurte gamlefar Jakob til å tro at yngstesønnen var blitt drept av ville dyr. Han ble ikke lenger behandlet som et menneske, men som en slave. Så fort kunne verdien til et menneske skifte. Den ene dagen yndlingssønn, den neste dagen en ussel og forsvarsløs slave.

Det at menneskeverdet nedgraderes

slik at mennesker ikke lenger har samme ukrenkelige verdi, opprører meg og det har også vært drivkraften i mitt politiske engasjement.

En av de sakene som har fått frem denne følelsen i meg oftest de siste årene, er vår tids slaveri. I dag er det flere mennesker enn noen gang i verden som lever som slaver.

Mennesker som utsettes for en grusomhet som vi ikke kan fatte.

Og menneskehandlere med en grådighet og en kynisme som de færreste av oss har nærkontakt med i løpet livet vårt.

På søndagsskolen føltes historien om Josef fjern. Som om det ikke angikk min verden i det hele tatt.

Det er først i senere år jeg virkelig har forstått hvor relevant historien om Josef er for vår tid. Josef sitt liv endte godt. Han satt til å styre over hele Egypt. Slaveriet opprettholdes i dag fordi alt for mange er likegyldige til at det skjer.

Mitt mål er at vi bytter ut likegyldighet med å tenke oss om én gang til før vi kjøper kopivarer, altfor billig vaskehaller eller svart arbeid. På den måten kan flere få oppleve å bli fri fra lenkene i slaveriet og få det nye og gode livet Josef også fikk.

1,1 mill.
nye ofre
hvert år

3000
nye ofre
hver dag

45 mill.
mennesker
lever som
slaver

GLOBAL SLAVERY INDEX

Audhild Sinnes
Psykologspesialist,
psykisk helse og sex-trafficking,
Frelsesarmeens Behandlingscenter
Stavanger

17 år

Smaken av tørt brød og sand. Smaken av avmakt. Lyden av svik. Josef var 17 år da det skjedde. 17 år da klærne ble revet av, og han ble kastet ned i en brønn. 17 år da ungdomsdrømmene hans ble knust mot en brønnbunn. 17 år, solgt, og sendt gjennom ørkenen mot fremmed land. «Udugelige drømmer!» – hadde de snerret. Fra bunnen av brønnen hadde han hørt dem håne drømmene hans. Drømmer han hadde delt, drømmer han hadde lent seg mot, drømmer han hadde trodd kunne gå i oppfyllelse...

Å være 17 år og falle. Falle dypt. Falle ut av. Å være 17 år og forstå. Forstå at tryggheten i relasjonene du støttet deg til var en illusjon. Forstå hva det vil si å være naken.

Uten kjortel, uten tilhørighet, uten identitet, uten pass. Ikke lenger bror, ikke lenger datter. En ung kropp med markedsverdi, på vei til salgsboden. Forstå at dette er verden. Mennesker selges og kjøpes. Da som nå. Du kan hyle ut din smerte uten at noen reagerer, for folk flest vil snu seg bort for å beskytte seg selv og sine egne privilegier. Da som nå. Karavanene som bringer med seg mennesker for salg går sine ruter gjennom ørkensanden. Da som nå. Hvert år.

Julie var 17 år da det skjedde. 17 år da hun ble kastet ned i sitt livs brønn. I terapirommet famler hun etter ord som kan forklare. Ord som kan beskrive. Opplevelsen av verdiløshet, av iskald nakenhet. Smaken av tørt brød og sand.

Smaken av avmakt. Lyden av svik. Synet av grådige blikk mot ubeskyttet kjønn. Blikkene fra dem som snudde seg bort, de måtte vel forstå? Hvilket ord kan beskrive angsten som et blikk kan skape? Hun hadde hatt så fine drømmer. Drømmer hun hadde trodd kunne gå i oppfyllelse... «Udugelige drømmer!» hadde de snerret. Lyden av sand som gnisser mot tennene. Brutaliteten i hender som grep og som presset, nedover og nedover mot brønnbunnen. Mot brønnbunnen hvor ungdomsdrømmene ble knust. Nedover og nedover i sanden. I sanden, hvor alt rant ut.

Nesten hvert tredje offer for moderne slaveri er barn

UNODC

pater Haavar Simon Nilsen OP.
Sankt Dominikus kloster

Ein bror for vår tid

Å Josef, Josef, bror min, vis oss vegen til rettferd, medkjensle og sanning.

Du hadde ein skinande draum. For brørne dine var det som eit mørkt mareritt.

Du tala ope i einfald og med reint hjarta. Dine næraste lot seg fylle av hat og misunning.

Du vart kasta i ein tom brønn. Brørne dine kasta botnlaus skuld over seg sjølv.

Du vart utsett for vald. Dei gjorde vald på seg sjølv då dei krenkte deg.

Du vart seld som slave til Egypt. Dei vart slavar av sitt evig dårlege

samvit.

Du var fylt av Guds visdom som gav forråd og velstand. Brørne dine famla i blinde og kom hungrande til deg. Dei visste ikkje kven du var, men du gret av kjærleik til dei alle.

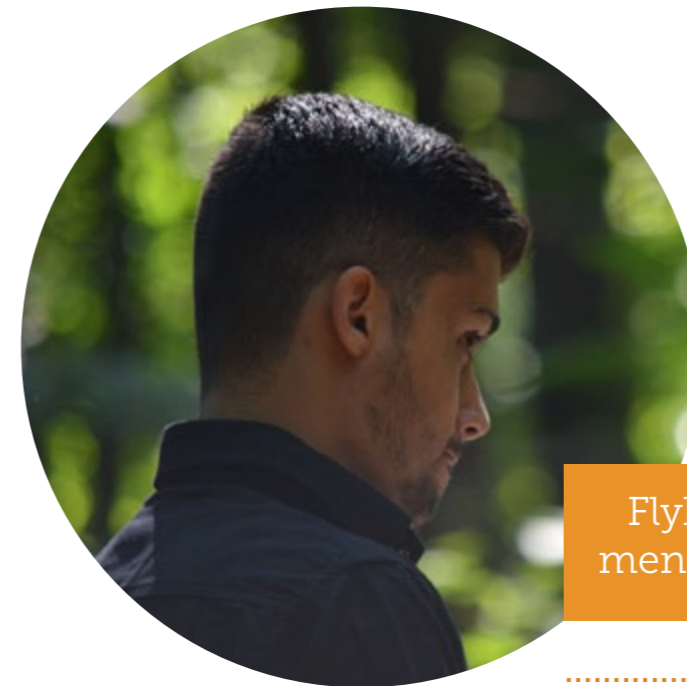
I oppgjerets time vart dei redde, men du trøysta dei og tala til deira hjarta.

Josef, bror min. Ser me deg i dag? Kjenner me deg att? Ser me deg som ein av våre brør og systrer frå vår felles heim her på jorda? Bryr me oss? Tek me ansvar? Eller held me fram med krenkingane? Vender me blikket vekk, aksepterer me stilleteiane uretten mot deg, Josef?

Du er endå her. Papirlaus, ein framand, ein utstøtt midt i blant oss. Du lyser som eit Kristus-teikn i vår tid, ein uskyldig, usynleg, som vert ofra på kynismens altar.

Kvifor er me så likesæle med lidinga di, Josef? Har me gått tom for det eine nødvendige me verkeleg treng? Har me vorte til eit samfunn som ikkje vil gje varme, omsorg og kjærleik fordi me inst inne skrik etter alt dette sjølv?

Josef, Josef. Fri oss ut av vårt sjølvvalde slaveri. Fri oss frå valden mot oss sjølv. Fri oss frå frykta og gjev oss mot til å vise omsorg. Fri oss frå skulda før det er for seint. Tal til våre hjarte, Josef.

Flyktninger er spesielt utsatt for menneskehandel og tvangsarbeid.

Hilde Dagfinrud Valen
Redaktør i Krigsropet,
Frelsesarmeen

Slik den solgte ser oss

Jeg trodde jeg var trygg, ellers hadde jeg ikke gått hjemmefra den dagen. De tok meg, kastet meg ned i dypet, på bunnen av samfunnet. De holdt meg fanget der, og så hele tiden ned på meg mens jeg ventet på kundene – de som skulle bestemme hva jeg er verdt.

Jeg ble priset billig. En pris på et menneske er jo en umulighet, for uansett sum sier den «ingenting verdt». Slik kjenner jeg meg, hver eneste gang jeg blir kjøpt.

De tok meg med til et land jeg ikke kjente, hvor det også er mange som synes det er greit å kjøpe mennesker, ellers hadde de jo ikke fått solgt meg. I hvert fall ikke så mange ganger og til så mange.

Forbrukersamfunnet, kaller de det. Kjøpe, bruke, forbruke, kaste, forkaste, kjøpe et nytt menneske hvis man har lyst. I et sekulært samfunn trenger man visst ikke å forankre et menneskes verdi i noen større autoritet enn det menneskelige. «Vi setter mennesket i sentrum»-parolene rommer en overdreven tro på egen og andres dømmekraft.

Det er min erfaring. Daglig jobber jeg i sentrum, der jeg blir plassert. Blir solgt, blir kjøpt. Hver dag ser jeg menneskeverd forvaltet ut fra skiftende lyster og luner, gjerrighet og grådighet. De ser på meg, men de ser meg ikke. De vurderer meg, men gir meg ingen verdi. Hvor mye synes du jeg er verdt?

Jeg slapp aldri troen på Gud som gir meg en urokkelig verdi, festet i noe annet enn menneskelig svakhet. Jeg møtte noen som så hvem jeg egentlig var, og som løftet meg ut av det håpløse. Jeg erfarte kraften i anger, kjærighet og ny begynnelse. Jeg møtte det ansvarliggjorte mennesket, det angrende mennesket, det handlende mennesket.

Jeg er det verdifulle mennesket, det uvurderlige mennesket, det elskede mennesket: Den jeg egentlig er.

Norge (2015): over 300 mulige offer for menneskehandel. De fleste av dem seksuelt utnyttet

KOM tilstandsrapport 2015

Jeanette Kalmar Frøvik
Styreleder,
Freethem

Livsviktig retorikk

Josef- fortellingen gir oss innblikk i hans vei inn og ut av slaveriet i en tid det var kulturelt akseptert med slaveri. Det er lett å tenke seg at vår tid er veldig annerledes, etter- som slaveri i sin tradisjonelle form er så godt som avskaffet i de fleste land. Den globale virkeligheten avslører derimot at slaveriet lever i beste velgående.

Josefs vei inn i slaveriet var kompleks og handlet om blant annet familierelasjoner, økonomi, makt og sosial status. Den samme kompleksiteten finner vi i moderne enkeltmenneskers historier om menneskehandel. Kommersiell utnyttelse av barn og voksne kan ha grunnlag i de samme enkelt- faktorene som gjorde at Josef ble solgt som slave. Men det kan også

handle om kjønn, krig og konflikt, fattigdom og klimautfordringer.

Bevissthet rundt begrepsbruken vår kan være et nøkkelverktøy for å forstå den kompleksiteten som kjennetegner menneskehandel i 2016. Dette skaper grunnlag for slagkraftige politiske løsninger og gir enkeltmennesker mulighet til å ta valg som reduserer etterspørsel- en etter menneskehandel.

Josef ble solgt av brødrene sine. Selv om majoriteten av utnyttene er menn, så finnes det i dag også mange kvinnelige utnyttede. Dette kan begrepet “bakpersoner” heller enn “bakmenn” favne om.

I retorikken rundt menneske- handel støter man ofte på begrepet

“resque”. Dette begrepet kan forenkle realiteten og forhindre identifisering av ofre, spesielt i norsk kontekst. Mange som utnyttes opplever å ha nære og forpliktende avhengighetsforhold til bakpersonene sine. Følelsesbånd og frykt for represalier gjør det unaturlig å ønske en rednings- aksjon velkommen. I fortellingene til mennesker vi i Freethem kjenner som har blitt utnyttet i Norge, ser vi at de virkelige heltene er ofrene selv. På tross av mange hindringer har de våget å ta steget ut av utnyttelsen med støtte fra hjelpeapparatet.

Den samme handlekraften, vis- dommen og pågangsmotet som Josef viser finner vi i mange av menneskene som utnyttes her i

landet. Hvis vi virkelig skal få til å forebygge og bekjempe menneske- handel, så må vi for alvor begynne å lytte til de det gjelder. Vi må la deres stemmer forme retorikken og gi deres ressurser anerkjennelse og handlingsrom.

MODERNE SLAVERI

En situasjon der en person utnyttes til andres fortjeneste ved bruk av vold, bedrageri og/eller tvang, og der de ikke mottar annen kompensasjon enn til et eksistensminimum, og der han/hun ikke ser noen vei ut av situasjonen eller har reelle alternativer.

Kristin Skogen Lund
Administrerende direktør,
NHO

Ufrihet og utenforskap

Historien om Josef er en uvanlig historie om å stå utenfor samfunnet. Ikke fordi tvang og ufrihet er uvanlige former for utenforskap, verken da eller nå. Nei, det uvanlige med Josefs historie er heller at den ender så godt, og at Josef går fra ufri til fri – fra utenfor til innenfor – fra bunnløs fortvilelse til Faraos innerste krets. Josef bruker egen kløkt og kompetanse, men han får også hjelp. De svakeste i samfunnet, de som står utenfor, evner sjelden å løfte seg selv uten en hjelpende hånd.

Her hjemme antar utenforskapet oftest andre former. Den norske samfunnsmodellen og den særnorske, høye samfunnstilliten forutsetter at alle deltar og at så

mange som mulig er i jobb. Når vi nå ser at stadig flere er utenfor arbeidslivet, gir ikke det bare tapt verdiskaping. Det kan også føre til tapt tillit mellom folk hvis det leder til varig utenforskap.

For å unngå det, trenger vi deltakelse fra alle og trygge arbeidsplasser til alle. Dessuten må vi sørge for at alle har muligheten til å skaffe seg kompetansen de trenger for å hjelpe seg selv. Og så må vi sørge for å ta med oss det beste av tillitssamfunnet når vi drar ut i verden og handler og samhandler med andre.

Alle disse ønskene og målene må møtes av bedrifter:

Bedrifter som skaper verdier og

arbeidsplasser, som tilbyr lærlingplasser og som tar med seg norsk bedriftskultur og næringsetikk når de går inn i nye markeder.

Dessuten nås målene best i et organisert arbeids- og næringsliv, som er vår fremste garantist for et anstendig arbeids- og næringsliv.

Å bevare tilliten her hjemme og bidra til at den når nye steder, kan godt være det viktigste vi gjør for mindre utenforskap og mer innenforskap.

Slavearbeid er den største kriminelle økonomien globalt med en årlig inntekt på 1220 milliarder kr.

ILO

Sondre Høysæter
Daglig leder,
Hope for Justice

Knuste drømmer og håp

Vi tenker ofte på bilder i form av lenker, bortføring eller i det minste et bilde av ofre som er innelåst når vi hører om moderne slaveri. Og, noen ganger er dette tilfellet, at mennesker blir bortført, lenket fast og låst inne. Men et mer korrekt bilde av ofre for moderne slaveri er ikke basert på de ytre fysiske rammene, men løgnen og bedraget. Det kan nesten beskrives som at "fengselet" har flyttet inn i hodet til offeret. At de kontrolleres og styres av bakmenn gjennom kynisk utnyttelse av ofrenes tillit.

Det er en slående likhet mellom Josefs historie 1.Mos 37 og mange ofre for moderne slaveri. Etter at Josef, på oppdrag fra sin far, har oppsøkt brødrene sine ute i villmarken hvor de gjette småfe,

ender han opp med å bli solgt som slave til fremmede. Det er ikke bare det at Josef blir solgt til fremmede som minner om moderne slaveri, men at han blir solgt av sin familie. Av noen han burde kunne ha tiltro til.

Veldig mange ofre for moderne slaveri blir rekruttert eller solgt av sin egen familie eller en bekjent av familien. Historiene om løfter som ikke innfris, om jobber som ikke materialiserte seg, om å tjene gode penger utenlands, om tilrettelegging av reise, kost og losji kan ofte spores tilbake nettopp familie eller bekjent av familien.

Tenk om dette hadde vært deg? At du i en sårbar situasjon vendte deg til noen av de menneskene,

som skulle være på "vår" side her i livet, og de serverte deg en løgn. De gikk bevisst inn for å bedra deg. For å lure deg inn i en situasjon hvor du ikke ser en vei ut. Hvor du blir utnyttet til tvangs-tjenester og tvangsarbeid, til salg av sex, til smugling og distribusjon av narkotika. Og, du snakker ikke språket, du forstår ikke systemet, du har gjeld, du mangler papirer og kontanter til å reise noe sted, du lever med vold, trusler om mer vold og du er overgitt til å til dine bakmenn sine betingelser for kost og losji.

Og om vi i det hele tatt skulle hatt mulighet til å bevege oss hjemover. Hva finnes der? Hvilke historier blir fortalt om oss, hvilke trusler og hvilken kontroll må vi

leve under i møte med vår "brødre" dersom vi vender hjem?

Moderne slaveri er ikke først og fremst bygget med ytre fysiske rammer, men det er bygget med knuste drømmer, med isolasjon, med tap av håp og tillit. Det tjener ikke bakmenn å slå så hardt at kroppen blir ødelagt, fordi da er "varen" gjerne ikke like attraktiv eller produktiv lenger. Men, det tjener bakmenn å ødelegge sinnet, slik at de kan kontrollere og utnytte det.

Å redde et offer fra slaveri er ikke en hendelse, men en prosess. Å fjerne et offer fra en situasjon hvor de blir utnyttet kan gjøres over natten, men å hjelpe et menneske til frihet er en lengre prosess.

En slave koster
gjennomsnittlig 700 kr.

Joseph and I

“Rina”
offer for menneskehandel
Nepal

I am Rina (pseudo name). After reading the story of Joseph, it reminded me of my own life. Because he was sold by his brothers and he wasn't aware. He suffered when he was a slave but God was in his side and helped him and he was lifted up in the sight of people and his family.

I was sold by my family members without my permission and I went through hell for four years. I thought I would die in that hell. But God had seen me in that hell. He brought some group of people to rescue me and my friends. I met someone who showed me a ray of hope. She was with me whole time from day of rescue till the day I returned to my country. She didn't leave me here alone but helped

me to reintegrate in the society. I am happy now and I have a good future.

But speaking of modern day slavery, we were exploited. There were no day and night for us, we had to attend clients whenever they asked us. We couldn't say we are sick. We were threatened, beaten, kept hungry for days when we didn't listen to them. We were locked up in a room. I felt like we were used for somebody else's entertainment. It was purely a hell. It seemed like they had no value of our life and we also thought the same.

We were born poor and I thought that was the consequences for being born in that family. I wonder

how someone can think of doing that and still continue doing that with others. I feel that those people who sell other people for the purpose of earning money are evil and the children of devil.

I hope that no one has to go through what Joseph and I went through because not everyone will have success story like us. There are many people who have been trapped in the trap of modern day slavery.

Hvert år blir 7000 jenter og kvinner solgt fra Nepal til India.

UNICEF

Per N. Bondevik
Daglig leder,
IEH - Initiativ for etisk andel

Slavar for oss

Mot slutten av forteljninga om Josef i 1. Mosebok møter me eit desperat folk i Egypt: *Kjøp oss og jorda vår i bytte for mat, so skal me med jorda vår vera slavar for farao!*

Farao sit til slutt att med alt; fe, jord og folk – som den store jord- og slaveeigaren.

I dag er slaveriet so godt som avskaffa som akseptert og lovleg institusjon. Men fenomenet lever vidare, langt nærare oss enn me likar å tru. Det er høg risiko for moderne slaveri i 60% av alle land. Over 21 millionar born, kvinner og menn lever i dag i moderne slaveri. 14 millionar av desse i tvangsarbeid. Som framandarbeidarar som byggjer fotball-stadion i Qatar, migrantar i tomatplukkinga i

Sør-Italia. Eller baltiske bygningsarbeidarar som brukar store delar av løna dei får utbetalt her til å dekkja rekrutteringsgjelda til bakmenn heime.

Josef delte ut såkorn til slavane og sørga for at dei hadde noko å leva av: - *De skal gje farao ein femtedel av avlinga. Dei fire andre delane skal de ha til såkorn og mat for huslydane dykkar.*

Mange som sit fast i moderne slaveri er migrantarbeidarar med gjeld til rekrutteringsagenten som skaffa dei jobben. Men noko kan gjerast. FN, gjennom ILO, og Storbritannia tok gode grep i 2015. Vårt eige Helse Sør- Øst viste vegen i 2013. Dei stilte etiske krav ved innkjøp av kirurgiske

instrument og følgde det opp nedover i leverandørkjeda. Til slutt fekk dei vietnamesiske migrantarbeidarane i Malaysia attende sine innelåste pass og arbeidsgjevaren betalte gjelda (ei halv årsløn) dei hadde til jobbagenten i Vietnam.

Moderne slaveri kan bekjempast, med vilje, kunnskap og samarbeid. Arbeidet vårt i Initiativ for etisk handel handlar om nettopp dette; å bistå bedriftene til å sikra anstendige forhold for arbeidarane som lagar produkta våre.

Foto: WBUR Boston

I 2015 innførte Storbritannia the Modern Slavery Act, der det stilles krav om at større bedrifter må rapportere på sitt arbeid mot moderne slaveri, også i leverandørkjeden.

Biskop Atle Sommerfeldt,
Borg Bispedømme
Den norske kirke

Tamar

Fra slavekår til Jesu stammor
Bibelens kontekst er dypt preget av forestillingen om at noen har rett til å ha andre mennesker som sin eiendom: «Du skal ikke begjære din nestes kone, slaven eller slavekvinnen hans, oxen eller eselet hans eller noe annet som hører din neste til» (2 Mos 2,17). Dette verdensbildet deles av de tre religionene Abraham-tradisjonen er opphav til – jødedom, kristendom og islam.

Konsekvensen er at slaver og kvinner har blitt behandlet som de mektiges og mennenes eiendom og sett på som en vare. Men dette er ikke hele sannheten om Bibelens verdensbilde. Vår tids slaver har lært meg å se at Bibelens Gud hele tiden gir dem og oss fortellinger

der slavene overvinner de mektiges verdensbilde og nedskrivning av deres menneskeverd.

Fortellingen om Tamar er en slik fortelling. Den er redigert inn i Josef-fortellingen (1Mos 38), og handler om svigerdatteren til Judas (Josefs bror). Som svigerdatter er hun slektens eiendom. Hennes arbeidsoppgave var å føde barn. Da dette mislyktes med den ene sønnen, beordret Juda henne å stille seg til disposisjon for den andre sønnen. Da heller ikke den andre sønnen lyktes, reklamerte Juda på henne og sendte henne tilbake til familien. Et liv i skam og fattigdom var hennes fremtid. Da tok Tamar initiativ på egenhånd. Hun sørget for å fullføre arbeidsoppgaven og fødte Juda to sønner.

Hun var ikke lenger en slave til Judas disposisjon, men valgte å gjennomføre sin arbeidsoppgave på eget initiativ og på sin måte. Hun hedres ved å være den første kvinne som nevnes i Jesu åttetavle (Matt 1,3).

Gud bekrefter i Tamar-fortellingen at hun og alle andre slaver er bærer av Guds bilde med selvstendig verdighet, på tross av levekår og nedverdiggelse. Slavenes virkelighet er utviklet av mennesker og ikke skapt av Gud. Frigjøring for dem som lever i slavekår er at de får mulighet til å realisere sitt guddommelige menneskeverd og menneskelige likeverd.

Måtte Gud gi oss visdom til å ledsage dem i den frigjøringskampen.

55 % av ofrene for moderne slaveri er kvinner og jenter.

Foto: ILO

ILO

Steinar Eraker
Prest og seniorrådgiver,
Kirkens Bymisjon Oslo

To kvinner

I 2003 fikk jeg og en kollega i Kirkens Bymisjon i oppdrag å reise til Albania på vegne av Kirkens Nødhjelp for å besøke et krisesenter for kvinner/jenter som hadde returnert til hjemlandet sitt etter å ha flyktet fra livet som offer for menneskehandel.

KN trengte en vurdering av stedet. Der møtte jeg mange kvinner, eller jenter, siden de fleste var yngre enn 18 år. Noen av dem hadde blitt tatt med gjennom hele Europa og endt opp i Norge. Mishandlet, neddøpet, fratatt pass, tvunget til prostitusjon – lurt til å tro at de skulle få jobb og velstand.

Hun – som jeg nå tenker på – var 17 år, hadde klart å rømme fra sine overgripere i Norge, kommet seg

helt tilbake til Albania, men kunne ikke reise hjem til sine foreldre. Grunnen var at hun var blitt solgt for penger av sine foreldre.

Både det faktum og at bakmennene var eksperter i å oppspore rømte jenter, gjorde det umulig for henne å vende hjem. Krisesenteret var bevoktet av væpnede vakter.

Jeg vet ikke hvordan det har gått med henne. Jeg vet bare at Kirkens Nødhjelp fortsatte å støtte krisesenteret.

Men jeg vet hvordan det går med en annen kvinne fra Bulgaria som kom til Norge som offer for menneskehandel. Tvunget til prostitusjon, truet på eget liv. Uten et hjem. Rusavhengig som resultat

av et uutholdelig liv. Fanget opp av et tiltak for kvinner i Oslo.

Første gang jeg så henne var hun sliten, utslitt, hager, tom i blikket. Kontrasten er stor til kvinnen jeg kjenner i dag; ruskontroll, strålende, i arbeid, ansvarsfull, gledesspreder, for første gang i eget hjem, nyforelsket, håpefull, framtidrettet.

Det er hennes egen kraft som har bragt henne der hun er nå, men hun ble inkludert da hun var helt nede, ikke bedt om å forandre seg, men hun var med på å skape sin egen jobb og hadde tanker om hvordan hun kunne skape et eget hjem – sammen med andre i lignende situasjon.

En stor andel av ofre blir solgt av noen de kjenner og stoler på.

WALK FREE

Josef (1 Mos 37-50)

Gjengivelse fra boken *Bøkenes bok. Bibelen gjenfortalt* av Trevor Dennis, utgitt på norsk av Luther Forlag (2003).

Jakob og sønnene hans

Jakob hadde fire koner og mange barn: én datter og tolv sønner. Det var Rakel som var yndlingskona hans. Lenge fikk hun ingen barn, men til slutt fikk hun to sønner, Josef og Benjamin. Da hun fødte Benjamin, virket det som om fødselen aldri skulle ta slutt. Og da Benjamin endelig var kommet velskapt til verden, var Rakel så svak at hun bare så vidt orket å hviske navnet hans før hun døde.

Josef og Benjamin var Jakobs yngste barn, og det var dem han var mest glad i. Han var en gammel mann da de ble født, og han hadde ikke ventet å bli far igjen på sine gamle dager. De to var også de eneste barna til hans elskede Rakel. Josef var den mest

spesielle. Han lignet på mye på Rakel. Hver gang Jakob så på Josef, ble han minnet om Rakel. Derfor gav han Josef en svært spesiell kappe som fikk ham til å se ut som en prins. Josef følte seg svært viktig i denne kappen, mye viktigere enn de eldre brødrene. Ingen av dem hadde en kappe som var halvparten så fin, ikke på langt nær.

Brødrene til Josef hatet ham. For det første pleide han å sladre om dem til Jakob. Og så begynte han å snakke om at han drømte om dem. I den første drømmen var de kornnek, sa han, og hans nek stod oppreist mens alle brødrene nek stod rundt og bøyde seg for ham, som om han skulle vært en prins. I den andre drømmen sa han at

farens og morens solen og månen, og brødrene var elleve stjerner. Alle bøyde seg for ham, som om han skulle vært en konge. Josef syntes drømmene var vidunderlige. Brødrene syntes de var forferdelige. Selv Jakob syntes den andre drømmen gikk for langt.

En gang dro Josefs brødre nordover for å finne beitemarker til sauene. De ble lenge borte, mye lenger enn vanlig. Jakob ble engstelig. «Gå og finn dem og se om alt er bra med dem,» sa han til Josef. Josef gikk i mange dager, men han så ikke noe tegn til brødrene. Men en mann fortalte at han hadde møtt dem og at de hadde snakket om å gå noen kilometer lenger, til et sted som het Dotan.

Brødrene så ham da han nærmet seg. «Hei, se der!» sa de. «Der kommer drømmeren. Dette er vår store sjanse. Vi dreper ham og forteller far at han ble drept av en raseknde løve. Så blir det nok slutt på drømmene hans!»

«Nei, vi dreper han ikke,» sa Ruben, den eldste. «Vi kaster ham bare ned i denne brønnen og lar ham ligge der.» Og når det blir mørkt, kan jeg hjelpe ham opp og hjem, tenkte Ruben for seg selv.

Da Josef kom til leiren deres i den flotte prinsekappen sin, kastet de seg over ham, rev av ham kappen og kastet ham ned i brønnen. Den var så dyp at Josef ikke kunne komme opp, og han hadde verken mat eller vann. De andre brødrene

satte seg ned og spiste kveldsmat, mens Ruben gikk inn i teltet sitt og ventet på at det skulle bli mørkt.

Så fikk brødrene øye på en kamelkaravane som kom mot dem. Da fikk Juda, en annen av brødrene, en idé. Han ville heller ikke at Josef skulle dø. «Josef er jo broren vår», sa han til de andre. «Vi kan ikke drepe ham. La oss se hva disse kjøpmennene vil gi for ham. Vi kan selge ham til dem som slave.»

Kjøpmennene mente de kunne få en god pris for Josef i Egypt. De gav brødrene penger og bandt Josef til et langt tau som de festet til en av kamelene. Så dro de videre mot grensen til Egypt.

Det ble natt. Ruben visste ikke noe om kjøpmennene og brødrenes handel. Han krøp ut av teltet og bort til kanten av brønnen. Josef var ikke der! Han løp tilbake til brødrene. «Han er borte!» ropte han. «Gutten er vekk! Hva skal jeg gjøre?» «Det vet jeg,» sa en av brødrene. Han hentet en av geitene, drepte den og dypet Josefs praktfulle kappe i blodet. Så rev han kappen i stykker og smilte. «I morgen drar vi til far og viser ham dette.»

Da de kom hjem, gikk de rett bort til Jakob. De holdt opp kappen, som var helt ødelagt og dekket av blod. «Vi fant denne,» sa de. «Kjenner du den igjen?» «Det er Josefs kappe!» ropte Jakob. «En løve må ha angrepet

ham og spist ham. Han må ha blitt revet i fillebiter!» Barna hans prøvde å trøste ham, men han ville ikke trøstes. «Jeg kommer til å dø før jeg er ferdig med å sørge over sønnen min,» sa han.

For lenge siden hadde Jakob lurt sin egen far, Isak. Da var Isak en gammel mann. Nå var Jakob blitt gammel, og sønnene hans lurte han stygt. Han trodde at yndlings-sønnen hans, Josef, var død.

Slaven Josef

Josefs brødre hadde solgt ham som slave til noen kjøpmenn som var på vei til Egypt. Da de kom fram, tok de Josef med seg til ett av slavemarkedene og solgte ham til en rik egypter som het Potifar. Han var en av faraos hoffmenn. På

den tiden var Egypt det rikeste og mektigste landet i hele verden.

Gud forlot ikke Josef. Han ble hos ham og hjalp ham. Potifar var svært fornøyd med Josef og det arbeidet han gjorde. Det var som om alt Josef var borti, ble vellykket. Potifar satte ham til å styre alt han eide.

Alt gikk bra, helt til Potifars kone ble forelsket i Josef. «Kom og ligg med meg,» sa hun, flere ganger. «Hvordan skulle jeg kunne gjøre det?» svarte han. «Du er min herres kone. Han stoler på meg. Hvordan skulle jeg kunne gjøre noe slikt mot ham? Hvordan skulle jeg kunne vanære Gud slik?»

Hun fortsatte å mase. Hver gang

sa han nei. Til slutt, en dag da de var alene i huset, grep hun tak i ham. «Kom og ligg med meg nå!» ropte hun, og holdt fast i kappen hans. Josef vred seg unna og løp ut av huset. Hun ropte på de andre tjenerne og bad dem om å komme inn. «Den fremmede slaven prøvde å voldta meg!» hylte hun. «Jeg skrek, og han løp sin vei, men kappen hans ble igjen. Se her!» Hun holdt opp kappen så de skulle få se.

Da Potifar kom tilbake fra slottet, løp hun bort til ham og fortalte den samme historien til ham, mens hun gråt på skulderen hans. Han ble rasende. Uten å nøle fikk han Josef fanget og satt i fengsel. Josef fikk ingen mulighet til å fortelle sin utgave av historien.

Fangen Josef

Josef satt i et mørkt og stinkende fangehull i Egypt. Men Gud forlot ham ikke, han var hos ham og hjalp ham. Dermed gjorde han et så godt inntrykk på lederen for fengselet at han fikk ansvar for de andre fangene.

I fengselet satt faraos bakermester og overmunnskjenk. De hadde gjort noe farao likte svært dårlig, og han hadde kastet dem i fengsel. Der skulle de være mens han bestemte seg for hva som skulle skje med dem. Kom farao til å drepe dem eller slippe dem fri? Det visste de ikke.

Én natt hadde de hver sin drøm. Egypterne mente at man trengte en ekspert for å tyde drømmer, og

i fengselet var det ingen drømme-tydere. Men det at de hadde drømt noe som de ikke kunne få tydet, gjorde de to mennene enda reddere.

Neste morgen la Josef merke til at de så helt elendige ut, begge to. Da fortalte de om drømmene sine. «Dere trenger ikke eksperter for å forstå noe slikt,» sa Josef. «Det er Gud som tyder drømmer. Med Guds hjelp kan hvem som helst tyde dem. Fortell meg hva dere drømte.»

Og det gjorde de. Først fortalte overmunnskjenken hva han hadde drømt. «Jeg så en vinstokk,» sa han, «med tre greiner. Det var vidunderlige druer på greinene. Jeg hadde faraos vinbeger i

hånden, så jeg plukket druene, presset dem, fylte begeret og gav det til farao.» Josef fortalte ham at farao ville sette ham dri og gi ham jobben tilbake om tre dager. «Når du kommer ut av fengselet,» sa han, «da må du fortelle farao om meg. Jeg har ikke gjort noe galt. Jeg fortjener ikke å være her.»

Da han hørte hvilke gode nyheter Josef kom med til munnskjenken, skyndte bakeren seg å fortelle Josef om sin drøm. «Jeg hadde tre kakekurver på hodet,» forklarte han. «Den øverste kurven var full av alle slags vidunderlige kaker til farao, men fuglene kom og spiste opp alt sammen.»

Han så ivrig på Josef, utålmodig etter å få vite svaret. Men han så

at Josef hadde en dystert uttrykk i ansiktet. «Om tre dager,» sa han til bakeren, «kommer farao til å henge deg, og fuglene kommer og spiser deg opp.» Og nøyaktig slik gikk det. Tre dager seinere ble bakeren hengt, og munnskjenken ble benådet og fikk jobben tilbake, slik at han kunne fortsette å servere vin til farao. Men munnskjenken glemte å fortelle farao om Josef.

Josef på slottet

Josef satt i fengsel for noe han ikke hadde gjort. Faraos munnskjenk hadde sittet i fengselet sammen med ham, og da han ble satt fro lofte han Josef at han skulle legge inn et godt ord for ham hos farao. Men han var så glad for å være ute av fengselet og tilbake på jobben at han glemte det.

To lange år gikk. Så hadde farao noen ubegripelige drømmer. Han ble urolig og kalte inn alle ekspertene i hele Egypt for at de skulle tyde drømmene for ham. Men ingen av dem skjønnte hva de betydde.

Nyheten om faraos drømmer spredte seg over hele slottet. Alle snakket om dem. Munnskjenken fikk også høre om dette, og plutselig kom han til å tenke på sin gamle venn. Han skyndte seg til farao og fortalte ham alt og Josef: om at han hadde møtt ham i fengselet, at han og bakermesteren hadde hatt drømmer som Josef hadde tolket, at alt hadde gått i oppfyllelse, og Josef hadde bedt ham å fortelle farao at han var uskyldig, at han hadde glemt alt

sammen og at han var svært lei seg for det.

«Skynd dere!» ropte farao til to av slavene sine. «Gå til fengselet, hent denne Josef og bring ham hit med det samme!»

Josef kunne ikke få inn til farao med det samme. Han hadde ikke barbert seg så lenge han hadde vært i fengselet. Skjegget hans var langt og flokete, og han stinket forferdelig. Han trengte en skikkelig vask og noen fine klær. Slaven til farao gjorde ham i stand så fort de kunne og tok ham med seg inn i tronsalen. Josef hadde aldri sett farao før. Der satt han i all sin prakt på tronen, den mektigste mannen i verden, med alle sine eksperter og vismenn rundt seg.

«Jeg har hatt to drømmer,» fortalte farao. «Jeg hører du er ekspert på drømmetyding.»

«Ikke jeg, Deres majestet. Det er Gud som er eksperten,» svarte Josef. «Gud og jeg er gode venner.» Farao smilte til ham. «Jaså, er dere det?» sa han. «OK, la oss se hva du og guden din får ut av dette.» Og så fortalte han begge drømmene sine til Josef.

«Jeg sto ved bredden av Nilen,» sa han. «Da kom det sju kuer opp av vannet og begynte å gresse. Det var flotte, fete kuer, med skinnende hud. Så kom det sju kuer til opp av vannet. Det var de tynneste og styggeste kuene jeg noen gang har sett. De tynne kuene spiste opp de fete kuene, men likevel var de like

tynne og stygge som før. Så våknet jeg.»

Josef lyttet nøye og ventet på at farao skulle fortelle den andre drømmen.

«Jeg sovnet igjen, og denne gangen så jeg et strå med sju fulle og tykke kornaks som skinte i solen. Så vokste det opp et nytt strå ved siden av det første. Det nye strået hadde også sju aks, men de var tynne og hule og tørket ut i den hete vinden. De tynne aksene slukte de tykke.»

«Ingen av ekspertene mine kan fortelle meg hva drømmene betyr,» sa han til slutt. «Kan du?»

«Ja, det kan jeg,» svarte Josef.

«Det er da klart som dagen, det er like tydelig som kvisen på nesen til vismannen der borte!»

Vismannen rødmet og så ned i gulvet.

«Gud bruker disse drømmene til å fortelle deg hva som kommer til å skje,» fortsatte Josef. «Kuene og kornaksene står for sju år. Først kommer det sju år med gode avlinger, og så blir det uår i sju år. Årene med hungersnød kommer til å sluke de gode årene. Det kommer til å bli en katastrofe som rammer hele verden.

«Dette må du gjøre: Du må samle alt kornet som blir til overs i de sju gode årene og lagre dem i store lagerbygninger.

Når så hungersnøden kommer, har folket noe å spise. Du må velge ut en som er dyktig og klok nok til å organisere alt sammen.»

«Hva med deg,» sa farao. Han snudde seg mot ekspertene og vismennene. «Denne gjeteren fra Kanaan virker som den kloke og dyktige mannen vi trenger, ikke sant?»

Ekspertene og vismennene rødmet, alle sammen, og nikket som gale.

«Da er det avgjort.» Han smilte til Josef igjen, bredere denne gangen. «Siden du og din Gud er så gode venner, og noe av din Guds visdom tydeligvis har smittet over på deg, og siden mine egne vismenn er noen idioter, utnevner jeg deg til

visekonge! Du kommer til å bli den nest mektigste i hele Egypt. Jeg er den mektigste, selvfølgelig. Du kommer til å bli den nest mektigste i hele verden. Her, ka meg få sette denne ringen på fingeren din. Og ta på deg disse fine klærne, og la meg henge dette gullkjedet rundt halsen din. Du skal få din egen vogn, og når du kjører gjennom gatene, skal slavene løpe foran deg og gi folk beskjed om å knele for deg. Ingen får løfte så mye som en finger i Egypt uten at du gir dem lov til det.»

Dette hørtes mye bedre ut enn et stinkende fangehull, tenkte Josef.

Det Josef hadde spådd gikk i oppfyllelse. Først kom det sju svært

gode år, så kom det sju år da alle avlingene slo feil. En forferdelig hungersnød rammet hele verden. Men Josef hadde organisert alt sammen, og da hungersnøden kom, var det enorme kornhauger i lagrene i Egypt. Det var ikke bare nok til egypterne, men til alle mennesker i hele verden.

Josef og hungersnøden

Hele verden var rammet av en forferdelig sultkatastrofe. Det var like lite mat i Kanaan som alle andre steder. Josefs far, Jakob, og familien hans hadde nesten ikke noe å spise.

Jakob trodde at Josef var blitt drept av en løve mange år tidligere. Josefs brødre visste at det ikke var sant. De hadde nemlig kastet ham

ned i en brønn i ørkenen og solgt ham til noen kjøpmenn på vei til Egypt. Alt dette hadde de løyet om til faren. Men de hadde ikke sett Josef eller hørt noe om ham siden kjøpmennene dro av sted med ham, bundet til en av kamelene sine.

Familiens matlager var nesten helt tomt. En dag fikk Jakob høre at det fantes hauger av korn i Egypt. «Hva venter dere på?» sa han til sønnene sine. «Dra til Egypt og kjøp korn. Hvis dere ikke gjør det, kommer vi alle til å dø. Men Benjamin må bli her. Det er en farlig reise, og jeg har allerede mistet Josef. Rakel var yndlingskona mi, det var henne jeg elsket høyest. Jeg vil ikke miste den andre sønnen hennes også.»

Dermed la ti av sønnene hans i vei mot Egypt. Josef hadde ansvaret for konrsalget ved ett av de store kornmagasinene i Egypt. Han så brødrene sine i køen og kjente dem igjen. Men de kjente ikke ham. For det første ventet de ikke å treffe ham i det hele tatt. Kjøpmennene skulle jo selge ham som slave. Slaver pleide ikke å leve særlig lenge, og de tenkte at Josef kunne vel ikke holde ut i mer enn et par år. Og hvis de hadde vært på utkikk etter ham, ville de helt sikkert ikke ha ventet å finne en mann kledd som selveste visekongen, landets nest mektigste mann.

Da de kom nærmere, bøyde de seg dypt for ham, og Josef husket noen drømmer han hadde hatt da han var gutt. Her har vi dem, tenkte han for

seg selv, og de bøyer seg for meg! Etter alle disse årene har drømmene mine gått i oppfyllelse.

Han lot som om han ikke kjente dem. «Hvor kommer dere fra?» spurte han.

«Fra Kanaan,» svarte de, «for å kjøpe mat.» «Dere er ikke kommet for å kjøpe mat i det hele tatt!» ropte Josef. «Dere er spioner!» «Nei, min herre, vi er ikke spioner,» svarte de. «Det har jeg bare deres ord for,» sa Josef. «Hvor kommer dere fra?»

«Deres ydmyke tjenere er tolv brødre,» sa de. «Den yngste er blitt igjen hjemme hos faren vår. Og én er ikke mer.»

«Dere er spioner,» gjentok Josef. «Dette skal vi snart finne ut av. Én av dere må dra og hente den yngste broren deres hit. I mellomtiden skal resten av dere være mine fanger.»

Josef kastet dem i fengsel og lot dem være der i tre dager. Så kom han til å tenke på Jakob og de andre som sultet i Kanaan. «Hør her hva jeg har tenkt å gjøre,» sa han til brødrene sine. «Én av dere blir her i fengselet, og de andre kan dra hjem med kornet dere har kjøpt.»

«Nå får vi igjen for det vi gjorde mot Josef den gangen,» sa brødrene til hverandre. «Da vi kastet ham i brønnen, hørte vi at han ropte i forvilelse, men gjorde

ikke noe med det. Nå er det vår tur til å oppleve fortvilelse.»

De visste ikke at Josef skjønnte hva de sa. Han hadde brukt tolk da han snakket med dem, og lot som om han ikke kunne språket deres. Da han hørte hva de sa, kunne han ikke hindre at tårene begynte å renne. Han snudde seg bort fra dem og gråt. Nå visste han at brødrene skjønnte hva de hadde gjort mot ham, og at de angret. Kanskje han kunne forsone seg med dem likevel. men ikke ennå. Først ville han ha litt moro med dem. Og han ville så gjerne treffe sin bror Benjamin.

Han plukket ut Simeon blandt brødrene og kastet ham i fengsel. Så fylte han sekkene deres med

korn, la litt sølv øverst i sekkene og gav dem niste med på veien. Og så la de ut på den lange veien hjem.

En merkelig oppdagelse

Brødrene til Josef dro ut fra Egypt, på vei hjem til faren sin, Jakob, i Kanaan. Store, runde kornsekker dinglet på hver side av ryggen på eslene deres. De kom til å bruke flere dager på reisen.

Den første kvelden kom de fram til en leirplass, og en av dem åpnet sekken sin for å gi eselet sitt noe å spise. «Kom og se på dette!» ropte han. «Min del av pengene vi betalte, ligger på toppen av sekken min. Hva er det som foregår? Hva kommer til å skje med oss? Når vi kommer tilbake til Egypt, blir vi

beskyldt for tyveri også, i tillegg til spionasje!»

Da de kom hjem, fortalte de Jakob nesten alt. De fortalte at sjefen for kornsalget hadde beskyldt dem for spionasje. De fortalte at han hadde forlangt å få møte den yngste broren, Benjamin, og hadde kastet Simeon i fengsel. De fortalte ikke om pengene øverst i sekken. Men så, da de andre åpnet sekkene sine, fant de penger i dem, alle sammen.

Det var virkelig mystisk. De ble redde, alle sammen. Jakob også. «De tror at dere er spioner og tyver!» ropte han. «Josef er ikke mer, Simeon er ikke mer, og nå vil dere ta fra meg Benjamin også!»

Men hungersnøden fortsatte. Til

slutt skjønnte Jakob at hvis ikke sønnene hans dro tilbake til Egypt, kom de til å dø, alle sammen. Nå hadde de nesten brukt opp forsyningene som brødrene hadde hatt med seg fra Egypt, og deres egne åkrer var tørre og gav ingen avling. «Dere må dra tilbake og kjøpe mer korn,» sa han til dem.

«Men vi kan ikke dra tilbake uten Benjamin,» sa Juda, en av de eldste brødrene.

«Hvorfor måtte dere fortelle denne mannen i Egypt at dere hadde en bror til?» spurte Jakob sint.

«Han spurte oss ut om familien vår,» svarte brødrene. «Lever faren deres fremdeles? Har dere en bror til?» Alt sånt. Han spurte

og vi svarte. Vi måtte fortelle ham sannheten. Vi visste ikke at han kom til å gi oss ordre om å hente Benjamin.»

«La Benjamin bli med meg,» sa Juda. «Jeg skal ta ansvar for ham. Jeg skal passe på ham. Han er trygg hos meg.»

Jakob sukkert. «Dra da,» sa han. «Ta med en gave til mannen og to ganger det kornet koster, så kan dere kjøpe mer korn og betale tilbake det som lå i sekkene deres. Når det gjelder broren din, Benjamin, så får du ta ham med deg.»

Benjamin

Brødrene måtte dra hele den lange veien tilbake til Egypt for å kjøpe mer korn og finne Simeon. De tok

med seg to hauger med penger, slik faren hadde sagt, og en gave til mannen som var sjef for kornlagrene. Denne gangen dro Benjamin sammen med dem. De visste ikke helt hva de kunne vente seg, men de regnet med at det kom til å bli problemer. De lurte på om noen av dem noen gang fikk komme hjem igjen.

Da de kom fram til Egypt, møtte de broren Josef igjen. Men de kjente han fremdeles ikke. Josef så at Benjamin var sammen med dem og sa til husholderen sin: «Før dem til huset mitt. Vi skal holde en stor fest ved middagstid.»

Brødrene skjønte ingen ting. Sist hadde mannen beskyldt dem for å være spioner, nå ville han spise

sammen med dem. Det måtte være noe lureri. Det hadde sikkert noe med sølvet i sekkene deres å gjøre. Mennene hans kom sikkert til å arrestere dem og gjøre dem til slaver, alle sammen. Og hvor var Simeon?

Vettskremte gikk de til Josefs husholder og fortalte ham alt om sølvet de hadde funnet. «Vi kan ikke begripe hvordan det har havnet der,» sa de. «Det er helt uforståelig for oss.»

«Ta det med ro,» svarte husholderen. «Deres Gud må ha lagt det der. Det ser ut til at han har passet godt på dere. Jeg fikk pengene deres forrige gang. Det var ingen vanskeligheter. Nå skal jeg hente Simeon. Han har det bare bra.»

Så fikk de treffe Simeon igjen. De var lettet, men fremdeles forvirret. Så gikk de sammen inn i Josefs hus, bøyde seg dypt for ham og gav ham den gaven de hadde tatt med fra Kanaan.

«Er alt bra med faren deres?» spurte Josef lavt. «Deres tjener, vår far, har det bare bra, takk, herre» svarte de og bøyde seg dypt enda en gang.

Josef så over mot Benjamin. Det var tydelig at han ikke kjente ham igjen, han heller. «Og dette er altså den yngste broren deres?» spurte han. «Må Gud velsigne deg!» sa han til Benjamin. Men så fikk han en stor klump i halsen, og han stormet ut av rommet og brast i gråt.

Da gråten stilnet, vasket han ansiktet og gikk tilbake til de andre. «La oss spise sammen,» sa han.

Hva i all verden var det som foregikk? Brødrene skjønte ingen ting. De hadde aldri noen gang hatt et så vidunderlig måltid, og Benjamin fikk hele tiden fem ganger så mye som de andre.

Josef greide fremdeles ikke å fortelle dem hvem han var. Han hadde ikke glemt brønnen ved Dotan, hullet som brødrene hadde kastet ham i for lenge, lenge siden, da han hadde gått for å lete etter dem. Han måtte sette dem på enda én prøve for å se om de virkelig hadde forandret seg og angret det de hadde gjort.

Før brødrene dro tilbake til Kanaan med de nye forsyningene, gav Josef husholderen ordre om å legge et verdifullt beger, noe av det aller mest verdifulle han eide, øverst i kornsekken til Benjamin.

Denne gangen var brødrene vare så vidt kommet ut av byen da husholderen kom ridende, sammen med noen av Josefs menn.

«Er det slik dere takker for sist?» ropte husholderen. «Deres herre holdt en flott fest for dere, og én av dere har stjålet det verdifulle begeret hans.»

«Noe sånt ville vi aldri gjøre,» protesterte de. «Let gjennom sekkene våre og se selv. Hvis du finner det i sekken til én av oss,

kan du ta ham og drepe ham, og resten av oss skal være slaver hos din herre.»

Husholderen begynte med Rubens sekk, siden han var den eldste. Der fant han ikke noe. Så undersøkte han den neste sekken, og den neste. Det var ikke noe galt med noen av dem. Til slutt var det bare én sekk igjen, nemlig Benjamins. Husholderen åpnet sekken. Så trakk han fram begeret og holdt det opp så alle kunne se det. «Noe sånt ville dere aldri gjøre, var det så?» ropte han. Brødrene skalv av frykt.

Vettskremte snudde de eslene sine, og husholderen og mennene hans fulgte dem tilbake til huset til Josef. Der kastet de seg ned på bakken foran ham.

«Hva tenkte dere på da dere stjal det verdifulle begeret mitt?» spurte Josef. «Hva kan vi si?» sa Juda. «Du vil ikke tro oss hvis vi sier at vi er uskyldige. Vi er skyldige, det er sant, men det er bare Gud som vet om den forbrytelesn vi faktisk har begått. Gjør oss alle til dine slaver, herre.»

«Nei,» sa Josef, «det ville ikke være riktig. Bare den som stjal begeret. Dere andre kan reise tilbake til faren deres i fred.»

Juda tok et skritt fram. «Faren vår er en meget gammel mann, herre,» sa han. «Da vi skulle dra tilbake til Egypt, sa han til oss: «Min kjære kone Rakel hadde to sønner. Den ene ble revet i stykker av en løve, og jeg har aldri fått se det som ble

igjen av kroppen hans. Nå vil dere ta fra meg den andre! Hvis dere ikke bringer Benjamin trygt tilbake, kommer jeg til å dø av sorg.» Hvis Benjamin dør, tar det livet av far. Og da blir alt min skyld, for jeg lovte å passe på gutten til vi kom tilbake. La meg ta skylden på meg, herre. La Benjamin dra hjem sammen med de andre. Jeg skal bli her som din slave. Jeg kan ikke dra hjem uten Benjamin, herre. Det ville drepe faren min. Det holder jeg ikke ut, herre.»

Josef greide ikke å holde seg lenger. «La meg få være alene med disse gjeterne,» sa han til husholderen og mennene sine. Da de hadde gått begynte han å gråte. «Jeg er Josef,» sa han. «Lever virkelig far fremdeles?»

Brødrene stirret på ham. De kunne ikke tro sine egne ører.

«Kom nærmere,» sa Josef. «Jeg er Josef, broren deres, han som dere solgte som slave. Gud har hjulpet meg ut av det onde dere gjorde mot meg. Gud har hjulpet meg å rede utallige mennesker fra sult, også dere og hele familien vår. Gud bragte meg hit for å redde verden fra hungersnød. Se på meg - jeg er den nest mektigste i hele Egypt! Ser dere dette gullkjedet? Faraos selv gav meg det. Dra hjem og fortell far om meg, og ta ham med dere til Egypt, sammen med konene deres og barna deres og alle dyrene deres. Denne forferdelige hungersnøden kommer til å være i fem år til. Dere er tryggere her, og vi kan være i nærheten av

hverandre. Fortell far alt, og kom tilbake til Egypt med ham så fort dere kan.»

Så kastet han seg om halsen på broren Benjamin, og de felte mange tårer, begge to. Josef klemte alle brødrene sine, den ene etter den andre, og alle gråt. De hadde mye å snakke om.

Gjenforeningen

Josefs brødre skyndte seg tilbake til Kanaan. Straks de kom fram, stormet de inn i teltet til Jakob. «Josef lever!» ropte de. «Han er ikke død likevel. Og han er visekonge i Egypt, den nest mektigste i landet, etter faraos selv.»

Jakob var like kald, for han trodde dem ikke. Da fortalte de ham hele

historien og tok ham med seg utenfor teltet. «Se på alle disse fine vognene!» ropte de. «Josef gav dem til oss, etter ordre fra faraos, for å frakte deg og konene og barna våre ned til Egypt.»

Jakob så på vognene og alle de andre gavene som Josef hadde sendt dem. Øynene hans ble større og større. «Sønnen min lever,» sa han. «Etter alle disse årene! Jeg må treffe ham igjen før jeg dør.»

Det tok ikke lang tid før Jakob og hele familien dro fra Kanaan til Egypt for å slå seg til ro der. Da de nærmet seg stedet hvor Josef bodde, dro Juda i forveien for å fortelle at de kom.

Josef kjørte ut i den fineste vognen

sin for å møte faren. Da han fikk øye på ham, hoppet han ned fra vognen og løp mot ham. Så kastet han seg om halsen på den gamle mannen og gråt.

«Nå kan jeg dø lykkelig,» sa Jakob, «nå som jeg vet at du fremdeles lever, nå som jeg har sett ansiktet ditt igjen.»

Og Guds utvalgte familie slo seg ned i det beste området i hele Egypt, under faraos beskyttelse.

